

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/225
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.6.2022/16
Karar Numarası : 2022/390
Başvuran : R. Z.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuran ve yakınlarının can güvenliğinin tehlikede olması nedeniyle ziyaret hakkını kullanamadıkları, bu hususta yapılan şikâyetlerin değerlendirilmediği ve cezaevinde yaşanıldığı iddia edilen birtakım sorunlara ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 23.02.2022 tarih ve 6521 sayı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde başvuran tarafından özetle;

a. Cezaevinde hasımları olduğu için kendisinin ve ailesinin can güvenliğinin 8 aydır tehlikede olduğu, ailesinin ziyarete gelememesi, bu hususa ilişkin Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetinde bulunmasına rağmen şikâyetine ilişkin herhangi bir işlemde bulunulmadığı, Cumhuriyet savcısının başvuranın ailesini azarladığı, hasımları bulunduğu için sosyal aktivitelere de katılmadığı,

b. İnfaz koruma memurlarınca mahpuslara hakaret edildiği ve yumuşak odada kötü muamelede bulunduğu, dilekçe yazılmasına rağmen müdürle görüşülemediği, kapalı zarflarının yırtılarak açıldığı, şikâyet dilekçelerinin ve mektuplarının çıkış yapmadığı, koliyle gelen kıyafetlerin kendisine verilmediği, revire çıkamadığı, kantin fiyatlarının yüksek olduğu iddia edilerek bir heyet görevlendirilerek cezaevi ile görüşülmesini ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Manisa T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 08.03.2022 tarihli ve 2022/... sayılı yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın güvenlik talebiyle yaptığı nakil başvurusunun Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce kapasite doluluğu nedeniyle kabul edilmediği,

b. 8 aydır ziyaret hakkını kullanmadığı iddiasının gerçek olmadığı ve en son 2 hafta önce ziyaret gerçekleştirdiği, başvuranın gelişim kartında katıldığı sosyal ve kültürel etkinliklerin yer aldığı ve başvuranın seminerler başta olmak üzere birçok sinema etkinliğine ve manevi rehberlik biriminin hazırlamış olduğu programlara katılım sağladığı,

c. Memurların mahpusları aşağıladığına, şiddet uyguladığına ve kapalı zarfların yırtıldığına ilişkin iddiaların asılsız olduğu, başvuranın Kuruma gelmesinden itibaren 17 adet dilekçesi ile 8 adet mektubunun çıkış yaptığını ve 5 kere Kurum revirine gittiğinin, tedavisinin Kurum doktoru tarafından yapıldığının görüldüğü, kantin fiyatlarının Kurum tarafından değil konsinye firmalar tarafından belirlendiği beyan edilmiş olup, başvuranın ziyaretçi listesi, sosyal ve kültürel etkinliklere katılımını gösteren gelişim kartı, çıkış yapan dilekçelerinin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ne (UYAP) kayıtlı listesi, çıkış yapan mektuplarının listesi, revir ziyaret raporu, İdare ve Gözlem Kurulu nakil kararı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün ret yazısı ile ret listesi eklerde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

sunulmuştur.

4. Muhatap İdarenin cevabi yazısı, 11.03.2022 tarihli ve ... sayılı yazı ile başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından söz konusu yazıya bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrasında; "*Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı*" düzenlenmiştir.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir. Aynı fıkranın (a) bendine göre başvuru; "*Kurumun görev alanına girip girmediği*" ve (ç) bendine göre "*Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı*" yönünden incelenir.

8. Yönetmelik'in "*İncelenemezlik kararı*" başlıklı 66'ncı maddesine göre; "*Kurum ön inceleme aşamasında; ... kurumun görev alanına girmeyen yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin ... yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin... işlemlere yönelik olan, başvurulara ilişkin incelenemezlik kararı verir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gereçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynağın bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gereçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Manisa T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Başvuran, cezaevinde hasımları bulunduğu için kendisi ve yakınlarının can güvenliği bulunmadığını, bundan bahisle ziyaret hakkını kullanamadığını, sosyal aktivitelere katılamadığını iddia etmektedir. İdare ve Gözlem Kurulu geri dönüşü olmayan müessif bir olayın yaşanmaması için başvuranın başka bir cezaevine naklinin yapılmasına oy birliği ile karar vermiştir. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, başvuranın hasım olarak belirttiği kişilerden yalnızca birinin hasımlık iddialarını doğruladığını, birinin farklı bir kuruma nakledildiğini, birinin hasımlığı kabul etmediğini, Kurum tarafından alınabilecek önlemler ile başvuranın hasımlarıyla karşılaşmasının engellenebileceğini, başvuranın ailesinin can güvenliğinin kolluk kuvvetlerince alınabileceğini belirtmiş olup; cezaevinden başvuranın hasımlarınca kendisiyle irtibat kurulamayacağı bir bölümde barındırılmasını, farklı günlerde ziyaret ve telefon görüştürülmesi yaptırılmasını, koğuşlarda arama yapılmasını ve personelin bu konuda bilgilendirilmesini istemiştir. Ayrıca başvuranın son 1 yıllık ziyaret listesinde düzenli olarak yakınlarıyla ziyaret hakkından yararlandığı, gelişim kartında ise manevi rehberlik birimi programlarına, sinema ve seminerlere katıldığı görülmüştür. Cezaevlerinde infaz ve koruma memurları vasıtasıyla güvenliğin ve asayişin sağlanması, başvuranın

ziyaret ve telefon görüşmelerinin farklı günlerde yaptırılması ve başvuranın hasımlarından farklı bir bölümde barındırılmak suretiyle hasımlarıyla olan ilişkisinin kesilmesi hususları, başvuranın düzenli olarak ziyaret hakkından yararlandığını gösteren ziyaret listesi ile sosyal ve kültürel aktivitelere katılımını gösteren gelişim kartı göz önüne alındığında, kendisi ve yakınlarının can güvenliği bulunmaması nedeniyle ziyaret hakkını kullanamadığı ve sosyal aktivitelere katılmadığı iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

12. Başvuran kendisinin ve yakınlarının can güvenliği bulunmadığı hususunda Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunmasına rağmen şikâyetine ilişkin herhangi bir işlemde bulunulmadığını iddia etmektedir. 6701 sayılı Kanun'da yer alan *“yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı”* ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *“Ön inceleme yapılması”* başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası (a) bendi uyarınca başvuruların, "Kurumun görev alanına girip girmediği" yönünden incelenmesi gerektiği hususları beraber değerlendirildiğinde, Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan şikâyetin sonuçsuz kalmasına ilişkin iddianın Kurumumuzun görev alanına girmediği ve incelemeye konu olamayacağı anlaşılmış olup, bu nedenle kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

13. Başvuran; kapalı zarflarının cezaevi tarafından yırtılarak açıldığını, dilekçelerinin gönderilmediğini, revire çıkamadığını iddia etmektedir. Muhatap Kurum söz konusu iddialara ilişkin olarak, başvuranın UYAP'a kayıtlı ve çıkış yapmış dilekçelerinin, iadeli taahhütlü mektuplarının ve revire çıkışlarının yer aldığı listeleri tarafımıza sunmuştur. Bu belgelere karşılık olarak başvuran tarafından aksi yönde herhangi bir görüş sunulmamış olup, bu nedenle söz konusu iddiaların Kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

14. Ayrıca başvuranın infaz ve koruma memurlarının mahpuslara kötü muamelede bulunduğu iddiası bulunmaktadır. Muhatap Kurum tarafından infaz ve koruma memurlarının kötü muamelede bulunduğu iddiasının mesnetsiz olduğu beyan edilmiştir. Bunun dışında iddianın ispatı için somut olarak elimizde bir veri bulunmamaktadır.

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını aramıştır (AİHM,İrlanda-Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 20.03.2018, § 161). Başvuranın söz konusu iddialarının ispatına elverişli bir delil bulunmadığı, cezaevinin ise başvuranın mektup ve dilekçelerinin çıkış yaptığını, revire gittiğini gösteren deliller sunduğu görülmüş olup; mektup ve dilekçe hakları ile sağlık hakkının ihlal edildiği, kötü muamelede bulunduğu iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kabul edilemez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

16. Başvuran kantin fiyatlarının pahalı olduğunu iddia etmektedir. Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Konsinye Satış İşlemlerine Dair Yönetmelik'in *“Temel ilkeler ve uygulama esasları”* başlıklı 4'üncü maddesinin yirmi ikinci fıkrasına göre; *“Konsinyatör firmanın sözleşmesi kapsamında yer alan kantinler için tek fiyat uygulaması yapılır. Ancak belirli kantin ya da kantinlerde indirimli satış uygulaması yapılabilir. Bu durumda konsinye satış geliri sabit tutar olarak alınıyorsa bu tutar indirimden etkilenmez. Meyve ve sebzeler için haftalık satış fiyatları belirlenebilir. Bu belirleme, toptancı hal fiyatları üzerinden indirim oranları şeklinde olabilir. Fiyatların belirlenmesinde 7/7/2012 tarihli ve 28346 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelikte yer alan sistem internet sayfası ile toptancı hallerinin resmî internet sayfasındaki fiyatlardan yararlanılabilir. Fiyatların belirlenmesinde yararlanılan verilerin belgeleri veya çıktıları muhafaza edilir.”* Cezaevi kantin fiyatlarının konsinye firmalar tarafından belirlendiğini aktarmış olup, belirlenen fiyatların piyasa rayicine göre yüksek olmadığı görülmüştür. İşbu nedenle kantin fiyatlarının pahalı olduğu iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kabul edilemez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

17. Son olarak başvuran koliyle gelen kıyafetlerin ikinci el olması nedeniyle kendisine verilmediğini iddia etmektedir. 17.06.2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in “*Giyim eşyaları*” başlıklı 7’nci maddesinde; “*Hükümlülerin koğu, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir*” hükmü bulunmaktadır. Başvuran kıyafetlerin kendisine verilmemesi iddiasına ilişkin olarak; söz konusu kıyafetlerin mevzuata göre cezaevine kabul edilmesi gereken bir kıyafet olup olmadığı hususunda bir beyanda bulunmadığı görülmüştür. Yasal ve makul gerekçeler nedeniyle başvuranın istediği her giyim eşyasını ceza infaz kurumuna alamaması mümkündür.

18. AİHM, hapishane içindeki güvenlik rejiminin düzensizliğin ve suçun önlenmesini, cezaevindeki mahpusların korunmasını ve kamu düzenini sağlamayı amaçladığını, bu nedenle cezaevi yetkililerinin güvenlik risklerini azaltmaya ya da sınırlandırmaya çalışan yolları uygulamalarının meşru bir çıkarı olduğunu, mahpus haklarıyla güvenlik rejimi arasında bir denge kurulduğu takdirde sınırlamaların gerekli ve meşru kabul edildiğini belirtmiştir (AİHM, Nazarenko/Ukrayna, B No: 39483/98, 29.07.2003, §165). Suçun önlenmesi ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla mahpusların kıyafetlerine sınırlama getirilebilmesinin makul ve meşru gerekliliklerden kaynaklandığı ve bu sebeplerle mezkûr iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kabul edilemez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

19. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 67’nci maddesine göre; “*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*” Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvuruda yer alan iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle “*kabul edilmez*” olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflarına tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 14.06.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE

Üye